

VODNÍ PANÍ

V JEDNÉ ZEMI PANOVAL KRÁL, KTERÝ BYL NESMÍRNĚ bohatý. Zlatem a stříbrem byly stěny a podlahy v královských komnatách vykládány, po hedvábí a damašku se chodilo, a když se král se svou krásnou manželkou po zahradě procházel, nemohl nikdo pro lesk drahých kamenů, jimiž roucha jejich ozdobena byla, očí k nim povznésti. Již několik let žil se svou manželkou velmi spokojeně, jen to jediné srdce jeho trápilo, že žádných dětí neměl.

Jednoho dne seděli spolu v zahradě, tu přijde služebník ku králi a oznamuje, že připloul koráb z cizích zemí, jehož ředitel žádá s králem mluvit. I odešel hned král do zámku a cizince zavolati dal; tento přijda poklonil se, políbil zlatem protkané roucho a pak vyřídil prosbu svého pána, kterýž byl králův nejmilejší přítel, a snažně prosil, by mu přispěl ku pomoci proti nepřátelům, kteří ho ze všech stran obkličují a jimž se ubrániti nelze. Nemoha král prosbu tu oslyšeti, řekl ředitelovi, by u dvora počkal, až svůj lid sebere a koráby spořádá. Nato mu byla vykázána skvostná komnata k pohovení a dáno jídla a pití veliká hojnost.

Král rozeslal posly po celé zemi, aby svolali všechny mladé a silné muže k jeho dvoru. Královna však, když o tom uslyšela, plakala a naříkala hořce, přehořce. Za několik dní, když se lid shromáždil a všechno k odplutí přichystáno bylo, dal král pro všechny lid velkou hostinu přistrojiti. Nejdříve obětovalo se bohům (nebo tenkrát nebylo ještě křestanů), pak se jedlo, pilo a zpívalo. Když bylo po hodování, vybral si král ty nejstatnější, ostatní ale obdarované poslal domů. Nato odevzdal řízení země své manželce, a rozžehnav se s ní, odplul se vším zástupem.

Královně bylo ouzko v těch nádherných komnatách. Dala si tedy vystavět malé obydlí nedaleko břehu, kde

manžela očekávat chtěla. Několik dní po jeho odchodu procházela se po zahradě, až pak umdlena sedla pod košatý strom a usnula. Tu se jí zdálo, že stojí před ní paní vysoké postavy, smutné, bledé, ale nadmíru sličné tváře. Tělo přikrýval zelenavě průhledný šat a od hlavy až k patě vlál bílý závoj, celý perlami posetý. Ulekla se královna této nadpozemské bytosti. Ta se ale k ní sklonila a hlasem jemným promluvila: „Nelekej se mne, královno, já přicházím, bych tě potěšila. Jsem vodní paní a příbuzná tvého rodu. Víím, že si přeješ, abys jen jedinké dítě měla; protož poslyš, co pravím. Až se probudíš, spatříš nad sebou na stromě jablko; to vezmi a sněz, a tvé přání se vyplní. Až budeš míti syna, pak mě opět uhlídáš.“

Zmizela – a královna se probudila. Rychle si mnula oči a koukala na strom, zdali tam osudné jablko uvidí. Viselo jí zrovna nad hlavou a nad ním ptáček, ten sletěl na větvičku, a jablko upadlo královně na klín. Bylo tak krásné, že by ho malíř pěkněji nebyl vymaloval.

„Věřu, tak dobrého a lahodného ovoce jsem jaktěživa neokusila,“ řekla, když jablko snědla.

Nato šla do zámku, ale žádnému ani slova neřekla, neboť si nedůvěřovala, zdali to přece jaké následky míti bude. Než brzy cítila, že vodní paní mluvila pravdu, a v srdci jí za to děkovala. Když vypršel určitý čas, porodila syna. Tu bylo radování po celé zemi; dvořané její chtěli králi o tom hned zprávu dáti, ale královna nechtěla, aby manžela sama překvapit mohla.

Zatím očekávala královna s toužebností návštěvu víly. Večer, když královna usnula, otevřely se dvěře a do ložnice vstoupila vodní paní, rozhrnula těžké opony, jimiž královské lože zakryto bylo, a přistoupila k mladé matce.

„Díky tobě!“ zvolala královna, z rukou jí děťátko podávajíc. „Pohled, jak krásného syna mám.“

Víla vzala ho do náručí, a dlouho truchlivě v tvář mu

hledíc, opět ho matce podala a pravila: „Tvoje přání se vyplnilo; nebudeš se však dlouho s děckem těšiti.“

„Cože pravíš?“ ptala se uleknutá královna. „Co se stane s mým dítětem, mám je zase ztratit?“

„Nezoufej a doufej,“ řekla mírně víla. „Osud ti syna časem svým z náručí vyrve. Mnoho neštěstí na něho čeká, ale jedna věc ho ode všeho zlého zachrání a šťastně vrátí se opět k tobě. Na vodě nemá se ničeho báti, tam já budu jeho ochrankyní. Tento prsten“ (přitom sňala s ruky zlatý kroužek s rubínem jako kapka krve a dala ho matce) „zavěš synu na krk, on jej od mnohého zlého uchrání. Dá-li ho ale kdy komu z lásky, stane se onen na místo mne jeho ochráncem. Věz, že ho již jeden z tvého rodu nosil.“

„A kdo?“ ptala se zvědavě královna.

„Neslyšela jsi nikdy o nešťastném strýci tvého manžela?“

„Ach ano, ano; ubožák prý se zamiloval do víly, jížto se potom stal nevěrným; z bázně před ní odplul před dvěma léty do cizích zemí, ale ona prý ho přece ze msty kdesi pod vodou uškrtla.“

„Tomu není tak,“ pravila třesoucím se hlasem vodní paní, „věz, že já jsem ta víla. Nevýslovně jsem jej milovala a on mi též vroucí láskou splácel. Jedno dítě bylo plod naší lásky; můj nemilosrdný osud však mi zbraňuje míti je u sebe, a proto jsem hned po porodu dítě s velkou bolestí otci odevzdati musela. Ale ani on nesměl tu s ním zůstat; a protože odplul do cizí země, by je svobodně vychovávat mohl. Tu se jedné noci strhla bouře a koráb rozkotala. Milenec můj utonul, aniž jsem mu život zachránit mohla. Dítě ale zůstalo na živě, vlny je vyhodily na ostrov, kde je lidé našli a k sobě vzali. Já k němu nyní žádné moci nemám. Tělo mého miláčka leží v mém podzemním paláci mezi samým kvítím. Tak mě láska k tvému rodu víže a pokoje nemám, když někomu z vás neštěstí hrozí. Spojí-li se ale tvá krev s mou, bude tvůj rod navždy šťasten a

zůstane dlouho při slavném panování. Potom i já pokoj najdu. Pamatuj si moje slova, ale nikomu je neprozrazuj. Mne více neuhlídáš.“

Dvě slze jako perle padly na tvář dítěte, když je víla posledně na čelo políbila. O mnohé věci chtěla se jí královna ještě ptáti, ona však byla již zmizela. Nevědělať královna, má-li se nad děckem radovati aneb plakati. Než za několik dní se mysl její tak dalece usadila, že se sama těšiti a poněkud i obveseliti mohla.

„Však ona dobrá bytost,“ pravila sama k sobě, „jistě nad ním bdíti bude; vždyť sama řekla, že její pokoj v jeho štěstí záleží.“

Bydlíc s dítětem nedaleko vody, bála se jen dost málo kam od něho odejít. Chlapeček sotvaže běhat začal, již se ve vodě šplíchal, ba i do řeky, na jejímžto břehu rád hrával, častěji padal, ale vlny jej tak lehounce na břeh položily, jako kdyby ho matka na lože kladla.

Již bylo sem a tam od pocestných slyšeti, že se král zase navrátí, an prý válka skončena. S radostí očekávala královna zprávu o jeho příjezdu. Než ubohému králi vedlo se zatím dosti zle. Když příteli svému pomohl a domů se vracel, dal mu tento ještě jeden lehký koráb, na kterýž mnoho darů a kořisti naložil. Čím více se k domovu blížil, tím více po něm srdce toužilo, tak sice, že se již ani dočkati nemohl. Dal tedy z lehkého korábu zboží na velký přenést a sám do onoho s několika lidmi sedl, by čerstvěji plouti mohl. Druhou noc strhla se bouře a koráb se o skálu rozkotal, král ve smrtelné ouzkosti uchopil se prkna, s nímž ho vlny na ostrov vyhodily. Již svítalo, když se ze mdlob probudil. Hrůza jej obešla, an viděl, že je sám a sám na pustém ostrově. „Ach, že jsem raději neutonul v moři, než abych se zde hladem umořil; nikdy více nespátřím drahou choti ani svou milou vlast.“

„Proč bys ji opět nespátřil?“ ozval se za ním hlas.

S podivením ohlídnal se král, spatřil za sebou člověka v mysliveckém oděvu.

„Když by to nebylo nemožno,“ pravil, „tedy pověz, člověče, jakou cestou se to státi může, a žádáš-li odměnu, dám ti zlata a stříbra, co se ti líbiti bude.“

„Já nežádám zlata ani stříbra; mám-li ti odtud pomoci, musíš mi něco jiného dáti,“ odpověděl myslivec.

„Všecko, co jen chceš.“

„Tedy mi dej, o čem doma nevíš.“

„Copak by to tak znamenitého mohlo býti, o čem bych nevěděl?“ odpověděl král a přeběhl v mysli celý svůj dům a všecko, co znamenitého měl. „Musí to býti nějaká malíčkost, a nežádáš-li nic více, rád tvou žádost vyplním.“

„Tedy se mně svou krví na tento lístek zapiš;“ přitom vytáhl myslivec pergamenový lístek a králi ho podal. Tento se píchl do malíčku a vlastní krví zapsal.

„Za jedenácte let si pro to přijdu.“ Nato podal králi lahvičku s jakousi vodou, po níž král, když se jí napil, tvrdě usnul. Ale jak se podivil, když procitna ležel na vršku nedaleko svého hlavního města! Myslel, že to všecko je pouhý sen, a běžel s radostí k domovu. Dvořané jeho hned jej poznali, a bylo křiku a plesání tolik, že to královna až do svých komnat slyšela. Nevěděla, co se to stalo, a v ouzkości popadla Milostína (tak se chlapec jmenoval) a vyběhla ven; ale jaké to bylo překvapení pro ni, když krále spatřila!

„Čí to máš dítě?“ ptal se král, vida, že královna chlapečka z rukou nedává.

„Raduj se, manžele můj, bohové přání naše vyslyšeli, je to naše dítě.“

Ale král stál tu jako hromem omráčený. Vzpomněl si, nač se byl krví zapsal, a počal hořce plakati. Královně, která příhodu jeho neznala, bylo divno, že si král tak počíná, a protože se ostýchavě ptala, proč pláče. Ale k jeho štěstí počal se najednou od přístavu rozléhati hluk a křik

a sloužící přiběhli a povídali, že válečný koráb králův připloul. Král jsa rád, že se tak nemilé odpovědi zprostil, pobízel královnu, aby s ním šla ku břehu. Nechtělt ubohou matku zarmoutit, a raději sám bolest tu nésti. Všemmožně se tedy přičiňoval, aby královně to první setkání vymluvil, což se mu i poněkud podařilo. S jásáním vítal lid krále. Nato se rozdávaly dary, hodovalo se a na poděkování také bohům obětovalo.

Od té chvíle ale nespatrił nikdo u krále veselého oka. Jediný pohled na své milované dítě již ho k slzím donutil.

Královnu to velice trápilo, že jí manžel svůj bol svěřiti nechce, i snažila se všelijak, aby se příčiny dopátrala. A kdož by mohl milované ženě čeho odepřiti? Konečně i náš milý král hrozné tajemství ženě svěřil. Byla to rána pro matku, když se o neštěstí, jaké dítěti hrozilo, dověděla. Ale v tu chvíli vzpomněla si na slova vodní paní, by se totiž s dítětem u vody držela, tam že je od pádu zachrání. Víme sice, že se neměla žádnému s tím svěřiti; ale jak se mohla zdržet, an věděla, že těmi několika slovy na smrt zarmouceného manžela potěší? A proto mu jen tolik sdělila, co mu k útěše stranu dítěte sloužit mohlo. Nato umínili sobě manželé, že budou dítě co nejbedlivěji střežiti a zvláště v osudném roce že se s ním nikdy od vody nebudou vzdalovati. Ale kdož osudu ujde!

Chlapec rostl, léta ubíhaly, a tak nastal i onen od rodičů teskně očekávaný rok. Jednoho dne náhodou, nevěda jeden o druhém, oba se od prince odstranili a Milostín pustil se do zahrady a do zámku, kam jen málokdy přicházel. Ale sotva do zahrady vběhl, spustil se s oblak velký orel, a popadna chlapce do svých drápů, v povětří s ním zmizel. Tu nastal pláč a nářek ubohých rodičů, když dítě nenašli; posléze se domnívali, že je snad vodní paní uschovala, aby je ochránila. A to je potěšilo.

Orel zatím unášel prince přes hory a doly, až s ním přiletěl k vysoké skále, na které stál hrad a pod níž byla nízká chaloupka. U té nechal Milostína státi a sám k hradu odletěl.

Princ nevěděl, co se to s ním stalo, ani co se dále s ním dítí bude. Počal bolestně plakati. Tu vyšla z chyžky stará babička, v jedné ruce mléko, v druhé ovoce nesouc. „Neplač, hochu, neplač a raději jez, co ti zde přináším. Až se občerstvíš, pak ti něco povím.“

Přívětivá řeč babičky a zlý hlad donutily Milostína k jídlu. Když se nasytil, sedla si stařena vedle něho na lavičku a důvěrně k němu promluvila:

„Poslechni, můj holoubku; tam na té skále stojí hrad a v tom hradu zůstává moje dcera, která tě unésti dala; orel ten byl její manžel. Ona má tři dcery. Nejstarší jmenuje se Drčna, protože jí celý den huba jede jako mlejnské kolo; druhá se jmenuje Treperenda, ta sklepá a protřeše celý hrad a nadělá samých mrzutostí. Ta třetí, můj miláček, jmenuje se Kráska, protože je nejkrásnější na světě a k tomu rozumná a dobrá. Matka je tuze zlá, a chceš-li, aby se ti dobře vedlo, musíš se k ní jakož i k starším dvěma dcerám velmi lichotit; ale Kráska ti neuškodí. V tuto hodinu chodí se vnučky koupat, jdi jen za mou chaloupku, tam uhlídáš pozdálí rybník; nedaleko břehu se v houští skryj a očekávej, až děvčátka přijdou. Dej si pozor, kam Kráska šaty položí, a až bude v rybníku, zlehka se přikraď a rychle je odnes. Až se bude po nich shánět, nedávej jí je bez výměny. Nyní víš, co máš dělat, a tedy jdi.“

Milostín uposlechl rady dobré babičky a šel. Skutečně spatřil, když přišel za chaloupku, široký rybník kolem dokola hustým vrbovím obrostlý, i došel až k břehu a tam se v houští skryl. Netrvalo to dlouho, tu slyšel šepot a hovor děvčat. Vystrčil tedy hlavu, by viděl, kam ta nejkrásnější z nich šaty klade; a když to věděl, zase honem se schoval, aby ho neviděly. Děvčata se vykoupaly a šly se

strojit. Drčna i Treperenda našly své šaty, ale Kráska hledala nadarmo, i divily se tomu, kdo by je byl odnesl.

„Toť s tebou někdo žerty tropí a naposled ti je vodník přeschoval. Nu, my na tě čekat nebudem, hledej si je sama.“ To řekly a odešly.

Kráska chodila křoví od křoví, pořád šaty hledajíc; najednou zaslechla šustot a jako střela byla ve vodě. Tu vystoupil Milostín z houští a šel přímo k místu, kde Kráska stála. Podivilat se, odkud ten švarný mládenec přichází a kde vzal její šaty, které v rukou nesl. „Poslyš, mládeňčku, to jsou moje šaty, prosím tě, dej mi je nazpět!“ volala Kráska na Milostína.

„S radostí,“ odpověděl tento, „ale co mi za ně dáš? Zardarmo je nedostaneš.“

„Nemám nic jiného nežli tuto šnůrku perlí,“ řekla Kráska a ukázala na krk, který nad perle byl bělejší. „Ty bych ale nerada opustila, protože jsou mi nejdražší památkou.“

„Od kohopak je máš, že ti jsou tak drahé?“

„Je tomu patnáct let, co mě našli nynější rodiče po jedné bouřné noci mezi všelijakým náradím, jež vlny z rozkotaného korábu na břeh vyhodily; byla jsem děcko as rok staré, v tenkých plenkách zaobalené, a měla jsem tyto perle na krku, a protož musejí mi býti nejmilejší památkou.“

„A nedáš mi je ani, když ti řeknu, že mě sem tvá babička poslala?“

„Má dobrá babička? A kdo jsi ty?“

Nato, když jí Milostín všecko pověděl, sňala perle s krku a podala mu je. On pak nato svlékl na zlaté šnůrce na prsou zavěšený prsten a dal ho Krásce, která ho na to místo pověsila, kde dříve perle měla. Pak se s ní laskavě rozloučiv odešel do chaloupky.

Co Krásku spatřil, nestýskalo se mu již ani polovic tak jako dříve. S veselou tváří vešel k babičce do chaloupky.

„Nu, jak jsi pořídil?“ ptala se ho tato.

„Dobře, babičko, dobře,“ odpověděl Milostín, perle jí ukazuje.

„Tyt jsi šťastný hoch; nyní můžeš směle do zámku jíti, nebo Kráska bude tvou ochrankyní. Budete-li v něčem mé pomoci potřebovat, víte kde jsem.“

Sotva to dořekla, přišly pro Milostína starší dvě dcery a odvedly ho k čarodějnici. Ani zlata ani stříbra zde nespatriil jako v otcovském zámku; černým mramorem bylo všecko vykládáno a místo četného služebnictva stálo tam porůznu jen několik velkohlavých trpaslíků. Uvnitř přišla jim naproti stará, sehnutá, škaredá žena. „Ach, jakpak mám tu babu milovat!“ pomyslíl si Milostín. Tu se přitočila Kráska a očkem mu pokynula, by se nemračil. Rychle tvář vyjasniv, přistoupil k babě a vlídně jí pozdravil.

Ona měříc ho od hlavy až dolů pravila: „Jen hezky poslouchej a nebudeš se tu zle míti. Až si odpočineš, dám ti práci.“

Po takovém laskavém přivítání odešla zase baba, provázena velkým černým kocourem. Byloť našemu Milostínovi ouzko v tom tmavém zámku; i vzpomněl si na svou dobrou matku i na svého laskavého otce a slze mu po tvářích padaly jako zrna hrachu.

Kráska myslíc sobě, proč teskní, nechala ho plakat a po chvíli teprv k němu přistoupila pravíc: „Vidíš, drahý Milostíne, když budeš plakat a si stýskat, bude tu pro tě mnohem hůře; buď vesel, zapomeň na všecko, já budu s tebou spokojena a budu tě vyrážet, jak jen možná.“

Milostín si dal říci a již za několik dní miloval každý v zámku dobrého, veselého a přívětivého mládence. Kráska mu pomáhala pracovat, ona jej vyrážela v prázdných hodinách, takže ani nepozoroval, jak dny, měsíce, ba i léta utíkaly. Jsouc v umění černoknižnickém od babičky dobře vycvičena, nikdy se z toho tak netěšila jako nyní, an tím

princovi mnohé blahé chvíle způsobiti mohla. Věděla dobře, že stará nic dobrého s Milostínem nezamejší, ale posud se ještě tajemství toho nedopídila. Jednoho dne šla k babičce a ptala se jí mezi jiným také, co se s princem státi má?

„Inu, zlatá děvečko,“ odpověděla tato, „osud jeho je smutný, povím ti to, ale nesmíš nic vyzradit. Znáš dobře svou pěstounku, jak je zlá, skoupá a zlata chtivá. Dlouhý čas zkoumala, jak by to bylo možná, aby smrti ušla. Konečně vyzkoumala pomocí mocných duchů, že musí dobrovolně dostati nevinného, dvacetiletého mládence, a ten že musí býti z královského rodu. Tomu musí po tři dny práci ukládat. Když ji vykoná, ztratí ona všecku moc a právo k němu; pakli ale ne, má ona třetí den o půlnoci devatero kvítí nasbírat a uvařit, mládence zabít a jeho teplou krev a srdce s kořením smíchat a z toho nápoj nesmrtelnosti uvařit. Aby ale jista byla, že má nevinného mládence, hleděla prince v něžném stáří se zmocnit, což se jí u otce Milostínova lestně podařilo. Dala tedy prince mocí unést, aby ho zde dochovala. To jí však nic nebude platno, my se musíme všemožně přičinit, by ho se světa neshladila. Ty jediná můžeš ho vysvobodit.“

„Ach, já bych to ráda učinila, jen kdybych věděla jak.“

„Počkej jen, až bude v čas.“

Milostín neměl ani nejmenšího zdání, co s ním stará baba obmejšlí, a vždy se vlídně k ní choval, jakož i ke všem ostatním. Čím více však přicházel do let, tím více se mu přebývání v černém zámku zprotivovalo, jen Kráska ho tam poutala, kterou vždy více a více miloval. Navzdor jeho nechuti plynuly léta tak rychle, že mu do dvaceti jen tři dni scházely. Již nastala ta doba, kterou Kráska s hrůzou očekávala. Šla tedy k babičce, by se s ní poradila, co má dělati.

„Proměň se dnes večer v myšku a zalez pod postel pės-

tounky, tam uslyšíš, co bude dělat.“ To také večer Kráska učinila.

„Copak jen zítra Milostínu dám za práci, kterou by nevykonal?“ ptala se stará svého muže a doložila po krátkém rozmejšlení: „Pošlu ho na dříví.“

Myška, ráda, že ví, co na miláčka čeká, vykradla se zase pryč a pospíšila k němu. „Až tě zejtra stará pošle do lesa, nedělej si z toho nic, já ti přijdu na pomoc.“

Když ráno Milostín vstal, vešla k němu čarodějnice a řekla: „Teď půjdeš se mnou do lesa a tam ti práci vykážu.“ Nato mu kázala dát dřevěnou sekeru, pílu a motyku a on šel za ní. Když přišli hezký kus cesty za zámek, baba se zastavila a pravila: „Jak daleko zde ten kus lesa vidíš, tak daleko jej do večera musíš porazit, dřeva rozštípat a do sáhů urovnat; jestli to nebude hotovo, zle bude s tebou.“ Zkamenělý zůstal Milostín státi, když ty slova od čarodějnice slyšel; ona se však po něm ani neohlídla a rychle odešla. Co měl s dřevěným náradím dělat? Sedl si tedy na trávník a očekával Krásku.

Když slunce nejvýše stálo, přilítla bílá holubička a posadila se vedle něho. On ji chtěl vzít do ruky, ale vtom objímal Krásku. „Teď mě pusť,“ pravila ona, „a zůstaň sedět, až za tebe práci udělám.“

Asi za minutu začaly se stoleté stromy kácet, neviditelné ruce dřeva řezaly, štípaly a v sáhy rovnaly, a dříve než Milostín poobědval, bylo všecko vykonáno. Kráska zapověděvši milenci, aby o tom nikomu ani slova neříkal, v podobě holubičky zase uletěla. I podivila se stará velice, když u večer pro prince přišla a viděla, že s prací je hotov. Neřekla ale nic. Doma se vyptávala, kdo u Milostína byl, žádný ale o ničem nevěděl. Musila mlčet.

U večer letěla od chaloupky k zámku malá muška a zrovna do komůrky, kde stará spala. „Kampak zejtra toho kluka pošlu?“ řekla muži čarodějnice.

„To já ti nepovím,“ odpověděl onen.

„Půjde na lov,“ pravila po chvíli stará.

Muška nato odlítla k Milostínu, by ho připravila a na druhý den potěšila.

Ráno přišla zase baba k Milostínovi a poručila mu, aby šel s ní; dala mu dřevěnou motyku, rýč a lopatu. Přišli až k jednomu rybníku, u něhož se zastavili. „Zde,“ řekla stará a ukázala na velkou louku vedle rybníka, „vykopáš jámu a rybník do ní stáhneš, v němž pak zlatou a stříbrnou rybu uloviti musíš.“

Milostín se ale, jak baba zašla, bez starosti na zem posadil a myslil na Krásku. Byl by bláznil, aby se s dřevěným nářadím do čeho pouštěl. V poledne přilítla zase holubička a princ se potěšil. „Nic se neboj, všecko za tebe udělám.“ Nato své čáry prováděla. Jako by tisíc krtků v zemi rylo, počaly se kolem dokola na louce jamky dělati, tak dlouho, až na místě louky hluboká jáma byla, ještě průtok k rybníku a jedním návalem tekla voda do jámy; netrvalo to dlouho a byla plna. Nato roztáhla Kráska síť a v tu chvíli se v ní jedna zlatá a druhá stříbrná ryba házela. Dala je princovi a přikázala zase, by ji neprozrazoval.

Divila-li se první večer baba, podivila se druhý ještě více, když všecko v pořádku viděla. Již nevěděla, co si má myslit. Když se doma poptávala, nevěděl žádný, kdo by byl princovi pomáhal.

V noci nato muška opět poslouchala. „Budto rozumí čarům, co však ani možná není, anebo má šotka, který mu pomáhá,“ pravila stará; „ale zejtra musí jezdit, a tu sotva vyhraje.“

Jakmile Kráska řeč její vyslechla, pospíchala k babičce na radu a od ní k svému miláčku. „Zejtra musíš jezdit,“ řekla mu, „ale nestrachuj se, první kůň bude Drčna, druhý Treperenda. Aby se s tebou vysoko vznésti nemohly, otoč okolo sebe tenhle červený šátek, a budeš jak olovo těžký.“

Až s nich slezeš, odskoč najednou, a když na tebe budou oheň házeti, máchni tímto bílým šátkem třikráte po sobě a nic ti neuškodí. Ten třetí kuň budu já; tu odhod' šátky za sebe, protože já tobě neuškodím.“ Nato odešla.

Druhý den časně ráno zavolala stará Milostína do dvora a kázala vyvésti bílého koně. „Na tom koni musíš v povětrí můj zámek sedmkrát objeti,“ pravila k princovi.

„Milerád,“ odpověděl tento, „jen jestli to vydrží.“

Maje šátek kolem sebe ovitý, chutě na bělouše vyskočil; ale ten se sotva s ním s místa hnouti mohl, a když kousek zaklusal, padl k zemi. Milostín odskočí, a když kuň počne zlostí po něm kopat a ohněm plivat, máchne třikráte bílým šátkem a oheň zhasne. „Totě špatný kuň,“ řekl, „jestli nemáte rychlejšího, bude to s jízdou špatně dopadat.“

Tu přivedli hnědého. Ale bylo to jako s prvním; čarodějnice byla již celá rozvzteklena a dala konečně vraníka přivést. Princ zatím hodil šátky za sebe, vymrštil se na koně a ten se s ním do povětrí vznesl jako pták. Když sedmkrát zámek objel, spustil se zas do dvora. „To je koníček,“ pravil, s něho se shoupnuv, „na tom je jízda jako na perutích.“ Baba běhala po dvoře co zlá saň; když viděla, že její naděje zmařena, zavřela Milostína do sklepa a dala mu za stráž Drčnu a Treperendu. Kráska byla by ho ráda vysvobodila, ale bála se prozrazení, an nebyla dosti mocna se starou vejít v zápas. Šla se tedy s babičkou poradit; ale v myšlénkách přišla místo k chaloupce k rybníku. Tu ale chtělo se jí najednou spát, jako by to na ni hodil, i sedla pod stromek a šťastně usnula. Sotva oči zavřela, viděla před sebou státi paní v zelenavě průhledném závoji. „Já jsem tvoje matka,“ řekla tato jemným hlasem a k ní se sklonila; „chci tebe a Milostína odtud vysvobodit. Přičiň se, abys jej před půlnocí ze zámku sem přivedla; tu potom smočte prsten a perle ve vodě a ukáže se vám loďka, do níž skočíte. Ať se kolem vás děje cokoliv, nebojte se ni-

čeho; jak přirazí loď ke břehu, pak vyskočte a jděte pokojně svou cestou, neboť čarodějnice nebude již žádné moci k vám míti.“ Nato jí vdechla políbení na tvář a zmizela.

Kráska se probudila. Nevědělať, byl-li to sen čili pravda, šla ale k babičce a prosila ji, by jí poradila, co má dělat.

„Jdi jen domů,“ radila tato, „a nějak ošid' Drčnu a Treperendu, by se vzdálily; co dále dělat máš, to beztoho víš.“

Tu teprv uvěřila Kráska, že to byl opravdový sen. Slzíc těžce se s babičkou rozžehkala, kteráž jí vlastní matkou byla, a odešla navždycky z chaloupky. Na cestě, když tak přemýšlela, jak by asi strážné od Milostína odvrátila, napadlo jí, že jsou tuze mlsné, a toho také hned použila. „Ach holčičky,“ řekla, když k nim vešla, „teď jsem byla u babičky a strojila večeři; tak dobré jídélko jste opravdu ještě nejedly.“

„Což nám to pravíš, když z toho nic neužijem?“

„Proč ne, babička vám oběma nejlepší kousek schovala, můžete si pro něj jít.“

„Co ti napadá? Vždyť víš, kdo tady zavřen a koho hlídáme.“

„Však on vám neuteče a pro tu chvílku nebude tak zle, já se ho snad také dohlídám.“

Měly ovšem strach před matkou, ale mlsnost zvítězila; odevzdavše vězně Krásce, rychle odběhly. Jakmile tato jista byla, že se nevrátí, otevřela Milostínovi dvěře, a ani mu na jeho otázky neodpovídajíc, pospíchala s ním k rybníku. Když přišli k břehu, smočila prsten a on perle, a v okamžení houkala se před nima ozdobná loďka. Oba rychle do ní skočili a pod vodou zmizeli. Tu bylo ryb a vodních zvířátek kolem loďky, jen se to hemžilo, ale žádné jim neuškodilo. Kolik hodin tak pod vodou plouli, než loďka opět na povrch vyšla, to se neví. Najednou viděli se na moři; ale hrůza Krásku obešla, když se ohlídla a druhou

lodku za sebou spatřila, v níž jeduplná čarodějnice seděla. Jako šíp letěli po hladině mořské, ale babice jim už byla v patách. Tu se strhl náramný vítr, moře burácelo a vlny jako domy přes lodky se válely. Najednou bylo vše ticho, oni přistáli k břehu, hbitě vyskočili a loďka v okamžení zmizela. Koukali se po moři, kam se stará poděla, ale neviděli jiného nic nežli třísky rozkotané lodky. Nepochybně, že ji víly roztrhaly. Milostín a Kráska děkovali bohům, že z takového neštěstí vyvázli, a putovali dále.

Dlouho a dlouho museli chodit, než město našli, kde byl princ domovem; konečně ale se tam dostali. Mezi královským městem a zámekem byla řeka, přes ni byl most, několik set kroků od mostu stál mlejna a u toho mlejna zůstala Kráska s princem stát. „Ty mi dej nyní,“ pravila k němu, „perle a já tobě dám prsten; musíš ho mít, aby tě rodiče poznali.“

„A ty se mnou nepůjdeš, Krásko?“ ptal se princ zarmouceně.

„Ne, já nepůjdu s tebou, až pro mě vzkážeš. Jedno mně však připověz, že dvakrát dvanácte hodin matku svou nepolíbíš. Uděláš-li to, bude s tebou dobře, a brzy se uhlídáme; pakli ne, budeš nešťastný a Bůh ví, kdy se shledáme.“

Těžko sice, ale upřímně slíbil to vysvoboditelkyni své, ačkoli nevěděl, co matce řekne. Nato se rozloučili. Princ šel k zámku, Kráska ke mlejnu. Právě obcházel mlynář kolem, by napravil, kde co schází, když k němu Kráska přistoupila. „Pane otče, nepotřeboval byste děvečku?“

„Proč se ptáte, mladá?“

„Že bych k vám šla do služby, kdybyste mě chtěl.“

„Vy zajisto nejste odtud, že u mne chcete sloužit?“

„Máte pravdu, já přicházím z daleka; měla jsem zde tetku; když mně matka a otec umřeli, umínila jsem si, že k ní půjdu, aby mi nějakou službu zaopatřila; ale na ne-

šťestí je i ona mrtva; já se nemohu zpátky vrátit, a musím si tedy sama službu hledat. —“

„Je mně vás líto, panenko, ale abych vám to upřímně řekl, moje žena je tuze zlá a málokterá děvečka u ní čtrnácte dní vydrží.“

„Jestli nic jiného v cestě není, tedy se nebojím, já umím všecko dělat, lehkou i těžkou práci, a jistě se paní mlynářce zachovám.“

„Pojďte tedy se mnou.“

Když přišli do síně, přikolíbala se naproti nim mlynářka.

„Co si to vedeš za fiflenu?“ vítala je ne tuze líbezným hlasem. „No! jen zvolna, dokavad nevíš, oč se jedná,“ odsekl mlynář. „To je tvá nová děvečka; beztoho jsi ráno jednu vyhnala, a tak ti snad přijde vhod.“

Mlynářka našpoulila hubu, podepřela ruce o masité boky a prohlížela Krásku od hlavy až k patě. „To bude něco správného, jak vidím.“

„Jen si mě podržte a uhlídáte, že toho nebudete litovat,“ odpověděla Kráska.

A mlynářka, která v srdci ráda byla, že holku dostala, dlouho se prosit nedala. A vskutku byla spokojena. Sotva co poručila, již to bylo hotovo; sotva ji kam poslala, již byla opět zpátky. Všecko jí po vůli dělala tak, že se nemohla nikdy na ni rozzlobit. Ale nejen mlynářka, ale každý, kdo ji viděl, musel ji milovat, protože byla vždy vesela a přívětiva ku každému, koho viděla. — Ne tak dobře vedlo se princovi. Když odešel od Krásky, šel do zámku a dal se u svého otce ohlásit. Starý král zůstal radostí celý bez sebe, když mu Milostín prsten ukázal a jej přesvědčil, že je opravdu jeho syn. Oba běželi k matce. Ta jej ovšem chtěla líbati, on se ale odvrátil a prosil, by mu to odpustila, že ji nesmí políbit, až dvakrát dvanáct hodin mine, protože ho slib váže. Zarmoutilo to královnu, že vlastního syna, pro něhož tolik slzí vylila, po tolika

letech ani políbit nesmí; ale jeho slib byl jí svatý. Utrmácen po cestě přál si trochu odpočinout a rodiče jej hned na lože odvedli, aniž se ho mnoho vyptávali. Když usnul, nedalo to královně, aby se nešla na syna podívat, který byl tak krásný, že na něm oči nechat mohla. I nutilo ji to a lákalo tak dlouho, až nemohouc se déle zdržeti, zlehka ho políbila. Myslílať, že to nebude škodit, jen když on sám o tom nic neví. Avšak to přece škodilo; když se princ probudil, nevěděl o ničem, co se s ním bylo kdy přihodilo. Tu teprv shledala matka, že zle činila. Milostín chodil po zámku jako tupé mysli, nic jej netěšilo, nic nemrzelo.

Tak to s ním trvalo skoro celý rok. Otec se tím trápil, ptal se, radil se u zkušených lidí, ale žádný nevěděl rady. Konečně mu napadlo, že ho ožení. Sám mu tedy krásnou princeznu vyhlídl a všecko umluvil. Milostína to ale pranic netěšilo, ani když o tom slyšel, ani když princezna přijela. Starý král se skoro obával, že se nevěsta odradí; ale té bylo více o to, by se královnou stala, a tedy si z toho nic nedělala. Tři dni před svatbou a tři dni po svatbě měly se velké hody a všeliké radovánky slaviti.

Den před svatbou byl určen hon, k němuž se hostů sjíždělo, jak by plátno táhl. Král, Milostín a nevěsta jeli na koních napřed. Museli skrze město, a tedy dříve přes most. Když přijeli doprostřed, nemohli dále; koně zůstali jako přimrazení, a kdyby je byli utloukli, nemohli se s místa hnout. Starý král skočil s koně a chtěl pěšky most přejít, ale to také nešlo. I nevěděl, co si má o tom myslet. Nikde nebylo vidět člověka, toliko pod mostem máchala mlynářova děvečka prádlo.

„Hej, děvče,“ křičel na ni král, „copak se to stalo, že nemůžem přes most?“

„Kdybyste mě pozvali dnes k tabuli, pomohla bych vám.“

„Kdopak jsi?“ ptal se s podivením král.

„Mlynářova děvečka,“ odpověděla Kráska.

„Jestli to dokážeš, máš mé slovo, že dnes s námi hodo-
vati budeš.“

Nato se Kráska dotkla mostu a koně klusali dále. Krá-
lovi to ale pořád leželo v hlavě, co to za podivnou holku.
Poptával se sem tam, ale každyčký ji chválil. Jakmile přišel
domů z honu, řekl to královně a ta byla ještě žádostivější
tu neobyčejnou děvečku spatřiti. Vzkázali pro ni. Již seděli
všickni hosté u stolu, jen vedle Milostína bylo prázdné
místo pro mlynářovic děvečku připravené. Tu otevře
sloužící dvěře a do nich vkročí paní ve skvostném a nád-
herném šatě a tak krásná, že na ní všech zraky jako u vyje-
vení utkvěly.

„Milostivý králi, já přicházím, bych vás na dané slovo
upamatovala. Já jsem mlynářova děvečka,“ řekla ku králi
přistoupíc.

Král, jakož i druzí, nechtěli ani smyslům věřiti, že by to
služka byla; přece ale vstali a ochotně na místo jí pone-
chané dovedli. Ale Milostín si jí ani nevšímal a hleděl si jen
dobrého jídla. Když bylo po tabuli, poručil král, aby každý
něco povídal aneb zpíval. Nebylo tu, kdo by s ochotností
návrh nebyl přijal; všickni se již vypořádali, a přišlo teď
na Milostína a na Krásku, aby mysl společnosti obveselila.
I učinila jim dle vůle, ale ani písní, ani pohádkou, nýbrž
vzala jádro z jablka a vstoupila doprostřed síně. Tam udě-
lala kolo a hodila jádro do něho. Za chvílku vypučela ze
země zelená ratolest, rostla vždy výše a výše, až to byl
strůmek; tu se na něm udělalo poupátko, z něhož, když se
rozpuklo, usmívalo se jablko jako krev červené. Kráska
je utrhlá, a vezmouc nůž ve dvě rozřízla; půl si nechala, půl
dala Milostínovi. Ten ji lhostejně od ní vzal a snědl. Ale
sotva se to stalo, vyskočil princ vzhůru a padl Krásce okolo
krku. Hosté mysleli, že je kouzelným jablkem očarován;
ale když po prvním výlevu radostného shledání princ

s Kráskou k rodičům přistoupil a slovo od slova všecko povídal, co se s ním kdy bylo stalo, tu teprv viděli, že je při úplném rozumu. Rodiče nemohli jinak učinit, než sňatku jejich požehnat.

Když první jeho nevěsta mrzutě domů odjela, nastoupila Kráska na její místo a druhý den slavila se svatba skvostně a hlučně. Mlynář a mlynářka byli také pozváni. — U večer šla Kráska do zahrady a došla v myšlénkách až k vodě. Myslíla na matku; ráda byla by tu milostnou tvář ještě jednou spatřila. I napadlo jí, že by se jí snad zjevit mohla, kdyby perle ve vodě smočila; udělala tak. Tu se voda rozdělila a Kráska spatřila matku, která na ni kývala. I sešla do vody a padla matce do náručí. Ale jak tam v hlubině bylo krásně! Když přišly až dolů, vedla ji vodní paní do svého krystalového paláce. Stříbrný a zlatý písek pokrýval stezky, po nichž se zelenokadeřavé víly vznášely. Když stoupila Kráska dovnitř, spatřila uprostřed chladné síně na zeleném koberci, liliemi a růžemi kolem posetém, krásného muže ležeti. Byl mrtev. „To je tvůj otec,“ pravila smutným hlasem vodní paní, když k němu Kráska přistoupila, a celý příběh své lásky jí vypravovala. Kráska s pláčem poslouchala.

„Ty jsi šťastna,“ dokončila vodní paní svou řeč. „Rod tvůj bude dlouho panovati v slávě a štěstí. Já vám budu vždy nablízku, bych vás mocí svou od zlého chránila.“

Ještě jednou políbila Kráska matku, pohlédla na bledé tváře otcovy a od vodní paní provázena ubírala se z krystalového paláce. Zeleným proutkem rozdělila matka opět vody, aby Kráska za sucha nahoru vyšla. Když se vrátila domů, povídala svému manželu, který se již všude po ní ptal, kde byla, a všickni dobré paní tiché díky vzdávali. Druhý den trvaly radovánky až do noci a konečně se také na loďkách po vodě plavalo; tu se přihrnula veliká vlna a položila mladým manželům, kteří na pokraji lodě stáli,

skříňku k nohám. S podivením ji otevřeli, i byla plna klenotů. Bylo to věno mladé královny, které za více stálo než celé království. Oba panovali dlouhá léta slavně a šťastně a po nich děti jejich, tak jak jim to vodní paní byla předpověděla.